

הנחיות להוראת המצגת: חיים ומוות ביד הלשון

קהל היעד: תלמידי ו-2

מטרות

התלמידות והתלמידים יבינו את כוחן של מילים לטוב ולרע.
התלמידות והתלמידים ירכשו כלים המסייעים ליצור תקשורת בין-אישית טובה.
התלמידות והתלמידים יזהו התבטאויות שליליות וינסו לפתור אותן בעזרת הכלים שרכשו.

רקע

בספר משלי יח, כא נאמר: "מִן־תִּיִּים בְּיַד לְשׁוֹן...".

משמעות הפסוק היא שלמילים הנאמרות יש כוח רב, היכול לחרוץ גורלות לחיים ולמוות.

למילים יש השפעה רבה. לעיתים הן יכולות להשפיע לטובה על בני אדם, אך לעיתים הן יכולות גם להשפיע לרעה. מילים טובות משמחות, מעניקות תחושה טובה של קבלה ואהבה. הן גורמות לנו להאמין בעצמנו. מילים קשות עלולות לגרום לנו לתחושות קשות של ייאוש ומבוכה, לחוסר ביטחון ולמסוגלות עצמית נמוכה. מילים כאלה עלולות לפגוע ואף להרוס קשרים, לטווח הקצר ולטווח הארוך.

בימינו, כאשר למילה הכתובה יש חשיבות רבה, כזאת שעלולה להישאר זמן רב על קירות הפייסבוק ובהודעות על צג הטלפון הנייד, מתגברת השפעתן של המילים לטובה ולרעה. חשוב להבין את עוצמתן של המילים ולברור היטב את דברינו.

במצגת זו ננסה להבין את כוחן של מילים לטוב ולרע, ולרכוש ידע וכלים המסייעים ליצור תקשורת בין-אישית טובה. נוסף לכך, התלמידות והתלמידים יזהו התבטאויות שליליות וינסו להתבטא מחדש באופן חיובי בעזרת הכלים שרכשו, בדרך שתבנה תקשורת חיובית.

שקופית 1: פתיחה

שקופית זו מציגה את שם ונושא המצגת: חיים ומוות ביד הלשון. מה המשמעות של ביטוי זה? אפשר להזמין את התלמידים להעלות רעיונות בנושא.

משמעות הביטוי היא שלמילים הנאמרות יש כוח רב, היכול לחרוץ גורלות לחיים ולמוות. הפתגם מבוסס על פסוק מתוך משלי יח, כא: "מִן־תִּיִּים בְּיַד לְשׁוֹן...".

שקופית 2: השפעתן של מילים

בשקופית זו מופיעות שתי דמויות של בנות המביטות זו בזו.

לחיצה על הדמות מימין תעלה את הדברים שהיא אומרת.

בלחיצה הראשונה עולים היגדים חיוביים: יש לי הרבה מה ללמוד ממך; היה לי כיף איתך אתמול; כשאני רואה אותך נהיה לי מצב רוח טוב.

לאחר קריאת ההיגדים ניתן לבחור אם לערוך את הדיון בעל פה או לעבור לפעילות בסל"ב.

לדיון בעל פה יש ללחוץ על כפתור **שאלות לדיון** שפותח את השאלות הבאות:

איך לדעתכם מרגישה הדמות שאליה מופנות המילים?

איך מרגישה הדמות שאומרת את המילים האלה?

איך אתם מרגישים כשאומרים לכם מילים כאלה?

לפעילות בסל"ב יש ללחוץ על סמלון הסל"ב ותפתח השאלה: איזו הרגשה גורמות לכם המילים האלה?

מומלץ לבצע את פעילות הסל"ב במצב אנונימי.

לשם כך יש לפתוח את ההגדרות בלוח הסל"ב ולשנות למצב אנונימי -

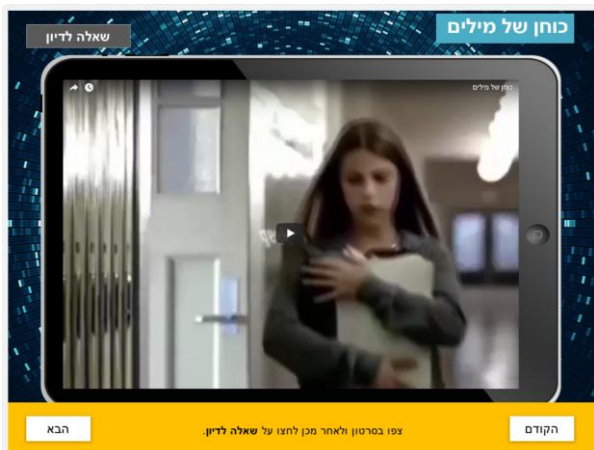
בסיום הדיון בשאלות או בסל"ב יעלו שוב אותן שתי דמויות של בנות המביטות זו בזו.

לחיצה על הדמות מימין תעלה את הדברים שהיא אומרת. ההיגדים הפעם הם היגדים שליליים:

זה לא מחמיא לך; איזה שעמום איתך; קשה להקשיב לך.

לאחר קריאת ההיגדים השליליים יש לבחור שוב בין דיון בעל פה לבין מעבר לסל"ב. השאלות שיעלו בכפתור שאלות לדיון ובסל"ב הן אותן השאלות שעלו במהלך הקודם.

אפשר לדון בכיתה במראָה החיצוני של הדמות הימנית - האם המילים שהיא אומרת משפיעים על האופן שבו אנו תופסים אותה? האם היא נראית לנו אחרת, אף שמדובר באותה תמונה?

שקופית 3: כוחן של מילים

בשקופית זו צופים בסרטון קצר הממחיש באופן ויזואלי את פגיעתן של מילים.

לחיצה על כפתור **שאלות לדין** תעלה את השאלות הבאות:

מה קרה בסרטון?

איך הסרטון הזה קשור לביטוי "חיים ומוות ביד הלשון"?

לדין נוסף בכיתה שאלו את השאלות הבאות:

- איך לדעתכם מרגישה הדמות הנפגעת בסרטון?
- איך לדעתכם מרגישות הבנות הפוגעות בסרטון?
- מדוע אנשים מדברים בצורה פוגעת?
- האם הייתם עדים למצב הדומה לזה שתואר בסרטון? איך הרגשתם באותו מצב?

שקופית 4: עוברים לתקשורת חיובית

בשקופית זו ילמדו התלמידים את עקרונות התקשורת החיובית ויתנסו בהם.

בשקופית מופיעות שתי דמויות: נער ונערה המשוחחים ביניהם. הם אומרים משפטים שצריך לנסח אותם מחדש, בהתאם לעקרונות התקשורת החיובית.

על התלמידים לבחור מתוך שני המשפטים המוצגים בשקופית את המשפט החיובי, שמנוסח באופן שבונה תקשורת חיובית ולגרוור אותו כך שיחליף את ההיגד השלילי בבושת הדיבור.

בגירית המשפט המתאים תיפתח חלונית הסבר.

*התשובות הנכונות מסומנות בצהוב

העיקרון: שימוש בשפה חיובית

ההסבר: שפה חיובית יוצרת בסיס לאמון.

במקום לומר: אתה אף פעם לא מתכוון למבחן.

כדאי לומר:

כדאי לך ללמוד היום לקראת המבחן.

ממש חבל שאתה לא משקיע לקראת המבחן.

העיקרון: ניסוח הדברים בגוף ראשון

ההסבר: ניסוח דברים בגוף ראשון מונע הטלת אשמה

במקום לומר: העלבת אותי.

כדאי לומר:

נפגעת מזה שאמרת ש...

אתה כל כך לא רגיש!

העיקרון: שאלה במקום קביעה.

ההסבר: שאלה פותחת פתח לשיחה ולהסבר. קביעה סוגרת וקובעת עובדות.

במקום לומר: אתה כועס.

כדאי לומר:

האם אתה כועס?

למה אתה תמיד כועס?

העיקרון: התייחסות נקודתית במקום אמירה כללית.

ההסבר: טענה כללית לא מקדמת שיח, קשה להתייחס אליה.

במקום לומר: את תמיד מבריזה.

כדאי לומר:

בשבוע שעבר קבענו וביטלת ברגע האחרון, ואתמול שוב.

את מזלזלת בזמן של אחרים.

העיקרון: שימוש ברמזים.

ההסבר: מידע מרומז או עקיף שמכוון למציאת פתרון, להבנה ולגילוי – מאפשר לשוחח בעדינות על הנושא.

במקום לומר: מה יש לך, מה אתה בדיכאון?

כדאי לומר:

אתה שקט שלא כהרגלך, נראה לי שאתה במצב רוח לא טוב.

אתה נראה היום על הפנים, קרה משהו?

העיקרון: שימוש במילים עם קונוטציה (משמעות נלווית) חיובית.

ההסבר: לקונוטציה חיובית נלווית משמעות רגשית חיובית המביעה עמדה חיובית של הדובר.

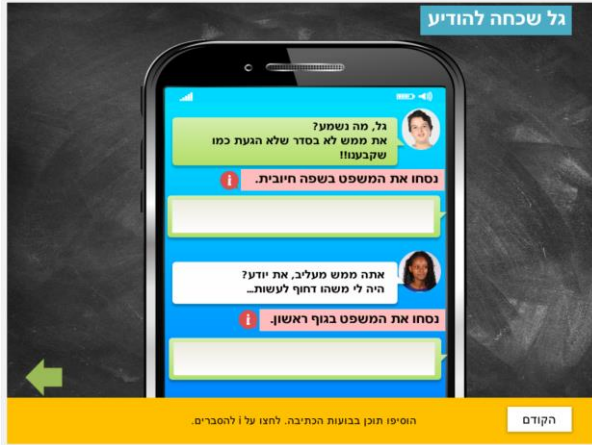
במקום לומר: סיימת מהר את המבחן! איזו פזיזה את.

כדאי לומר:

סיימת מהר את המבחן! את ממש זריזה.

תמיד חשוב לך להשאיר את כולם מאחור.

שקופית 5 : תיאור מקרה – גל שכחה להודיע

בשקופית זו מתוארת התכתבות בין שני ילדים ובה חלונות להשלמה על סמך מה שהתלמידים למדו. בשקופית זו מודגמים ארבעה מהעקרונות של תקשורת חיובית שתוארו בשקופית הקודמת.

על ידי לחיצה על **הסמל i** המופיע לצד העיקרון, תיפתח חלונת ובה הסבר של העיקרון. על התלמידים לנסח בחלונת להשלמה משפט בהתאם לאותו עיקרון.

פעילות מקדימה מומלצת: בקשו מהתלמידים לקרוא את המשפטים כפי שהילדים אומרים אותם.

שאלו- איך אתם מרגישים לאחר שקראתם את השיחה בין הילדים?

לאחר הניסוח המחודש על פי העקרונות של התקשורת החיובית, בקשו מהתלמידים:

קעת קראו את המשפטים שניסחתם מחדש. האם ההרגשה שלכם השתנתה?

שקופית 6: לסיכום הפעילות

בשקופית זו מופיעות מילים שמייצגות את הכוח המעצים והחיובי הטמון במילים.

לצד כל מילה יש שטח כתיבה ריק שבו יכתבו התלמידים משפטים שמבטאים את כוחן של מילים.

לדוגמה: הרגשה טובה – כשאומרים לי מילים מעודדות זה גורם לי להרגשה טובה.

התלמידים יכולים לשתף את הכיתה במשפטים שכתבו.